

Hollen of stilstaan

Joost Valkenburg,
Maarten Verrips,
Vincent van der Spek

Ringen in Ngulia Lodge, Nationaal Park Tsavo West, Kenia

In december 2012 bezochten wij Kenia waar we te gast waren bij de ringgroep Ngulia. Bennie van den Brink schreef hierover al een inspirerend artikel in Op het Vinkentouw 90 en noemde deze plaats 'wellicht de mooiste vangplaats ter wereld'. Inmiddels weten we dat ook in Georgië (Chorikhi delta) en Kazachstan (Chokpak) onvoorstelbare aantallen trekvogels worden geringd, maar Ngulia is inderdaad een droom voor elke ringer en biedt naast ringwerk ook een omgeving om elke natuur- en vogelliefhebber meer dan tevreden te stellen. In dit artikel gaan we in op de gang van zaken, onze ervaringen en onze leermomenten tijdens deze onvergetelijke periode.

De vangplek

Alle ringwerk in Ngulia gebeurt in de tuin van Ngulia Lodge, een pension voor safarigangers midden in Nationaal Park Tsavo West in zuidwest Kenia, ongeveer halverwege de weg van Mombasa naar Nairobi, vlak onder de evenaar. Omdat maar een klein deel van het terrein afgerasterd is, zit je werkelijk midden in de natuur en komen naast vogels ook zoogdieren als antilopen, bavianen, mangoesten, klipdassen, olifanten, hyena's en luipaarden in de tuin en soms zelfs nog dichterbij.

Invloed op het vangproces heeft dit tijdens onze aanwezigheid overigens niet gehad, al was het af en toe nodig om bavianen bij de netten weg te jagen. Bij het vangen heb je het meest te maken met insecten, want nachtvlinders, (hele grote!) mestkevers en sprinkhanen komen wel regelmatig in de mistnetten terecht.

Het vangen

Bennie van den Brink heeft het vangproces al uitstekend beschreven. De tuin wordt de hele nacht verlicht door een aantal sterke lampen, geplaatst om toeristen uitzicht te geven op de wilde dieren die na zonsondergang in de tuin verschijnen. In 1969 ontdekten David Pearson, Graeme Backhurst en Colin Jackson dat dit grote aantallen trekvogels trekt bij mistig weer. Tijdens mistige nachten worden daarom twee 18 meter mistnetten in de tuin van de lodge geplaatst. Eén net staat aan de rand van een open veld, de ander tussen de struiken en acacia's. De netten worden op zeer praktische manier opgezet. Men gebruikt

Figuur 1. De lodge in de mist gezien vanaf de ringplek die bij daglicht in gebruik is.

dikke bamboe mistnetstokken die niet in de grond worden gedrukt maar strak gespannen aan twee spanlijnen die aan pinnen zijn bevestigd die enkele meters achter de stokken in de grond zijn geslagen. Als je dit op de juiste manier doet kan je de stok eenvoudig op de grond plaatsen en staat het net keurig strak.

In de netten vallen zolang de mist aanhoudt ongehoorde aantallen gedesoriënteerde trekvogels. Het is een ongelooflijke ervaring om overal naast je zangvogels, maar ook bijvoorbeeld scharrelaars naast je in het half-donker te zien landen. Tijdens goede nachten worden zo'n 600 vogels geringd, waarvan bosrietzanger, grasmus en noordse nachtegaal de hoofdmoot vormen. Meer kan men er niet hebben want op het moment dat het licht wordt moeten alle 's nachts gevangen vogels zijn afgewerkt en losgelaten. Dit is de reden dat de nachtvangst meestal tussen 4 en 5 uur wordt gestaakt.

Vanaf 6:00 uur, bij het ochtendkrieken, worden in de rotstui met verspreide struikbegroeiing de mistnetten geopend en ook die vangst is vaak buitengewoon succesvol en hectisch. Soms zitten alle bosjes rondom je vol met vogels. Naast alle 's nachts gevangen soorten komen nu ook vale, grote vale en Griekse spotvogel, de meeste sperwergrasmussen, en vrijwel alle Afrikaanse soorten (*Afrotropicals*)

Figuur 2. Deze scharrelaar is 's nachts op het licht afgekomen.

binnen. Hieronder bevinden zich wevers, glansspreeuwen, lachduifjes, koekoeken, harlequin quails, golden pipits en loofzangers. Zij vormen echter maar een kleine minderheid (enkele procenten) van de totaalvangst. Voor zover het gaat om trekkers worden deze geringd, maar de meeste standvogels worden ongeringd losgelaten. Opmerkelijk laag is het aantal hervangsten van vogels die eerder die nacht zijn geringd. Zeker als de mist tot in de ochtend aanhoudt is het een raadsel waar deze dieren allemaal blijven, want dat ze verder trekken is onwaarschijnlijk.

De vangst staat of valt met het optreden van mist in de nacht. Die begint zelden voor middernacht en als hij uitblijft wordt er geen nachtvangst gedraaid maar wel geluid opgezet van bulksoorten. Wij hebben één zo'n nacht meegemaakt. Die leverde 's nachts dus niets op en 's morgens slechts 12 vogels. Het is hier dus werkelijk hollen of stilstaan met de vangst.

Bij het administreren van de geringde vogels wordt gebruik gemaakt van codes die zijn gebaseerd op de Latijnse naam en de euring codes voor geslacht en leeftijd. Een eerstejaars bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*) is AP3, een adulte man grasmus (*Sylvia communis*) is SC4M (voor geslacht gebruikt men dus geen euringcode). Voor zover aanwezig worden geruide veren genoteerd. Van grasmus, bosriet en noordse nachtegaal worden van elke tiende vogel biometrische gegevens genoteerd (vleugellengte, gewicht en vetgraad). Van alle overige soorten wordt dit bij alle gevangen individuen gedaan. Met name bij

Basrakarekiet en Perzische roodborst is Ngulia vermoedelijk de enige plek op de wereld waar deze gegevens verzameld worden - in ieder geval in deze omvang.

Figuur 3. Perzische Roodborst, adult mannetje. Nergens op aarde worden er zoveel geringd als hier, met in 2012 339 vangsten. Er is er nog nooit een teruggemeld, maar er is natuurlijk wel een schat aan biometrische gegevens verzameld.

In verband met de aanwezigheid van roofdieren worden de netten voortdurend bewaakt en gevangen vogels worden direct uit de netten gehaald. Je wacht dus pal naast het net op de invliegende vogels. In Ngulia gebruikt men bijzonder fijnmazige netten, waardoor gevangen vogels vaak niet met hun kop door het net gaan. Dat heeft als voordeel dat je ze snel en makkelijk uit het net kunt halen, maar het nadeel is dat ze vaak als juffertjes door het net dansen en gemakkelijk ontsnappen. Het is erg interessant om te zien hoe het er nu bij zo'n mistnet aan toe gaat tijdens de vangst. In Meijendel en de Ooijse Graaf propageren wij rust bij de mistnetten en beperken daarom de controles tot eenmaal per uur. Als je een net voortdurend in het oog houdt kan je genadeloos zien hoeveel vogels eruit ontsnappen. Dat zijn er misschien wel meer dan erin blijven hangen. Heel vaak zie je ze een eindje boven een zak tegen het net vliegen, terugstuiten zonder in de zak te vallen en maken dat ze weggelopen. Het dieper maken van de zakken helpt hier niet tegen.

Wat wel opvalt, is dat vogels die direct uit het mistnet worden gehaald veel langer in een linnen zakje bewaard kunnen worden dan wij thuis ooit zouden doen. De grote aantallen leiden ertoe dat gevangen vogels vaak 2 uur en soms nog langer in een zakje moeten doorbrengen voor ze afgewerkt kunnen worden, maar geen enkele keer hebben wij vastgesteld dat dit invloed op hun conditie had. Alle door ons geringde vogels vlogen direct probleemloos weg. Daarbij moet u bedenken dat het in Ngulia gebruikelijk is om drie vogels per zakje op te bergen, mits ongeveer gelijk van grootte. Klauwieren en grotere vogels worden individueel in een zakje geborgen.

Licht als lokmiddel

Kan dat thuis niet, in mistige nachten met licht trekkers lokken? Dat vraag je je meteen af als je ziet hoe goed dat in Ngulia werkt. Het valt uiteraard te proberen, maar of het in ons land even succesvol is moeten we nog zien. Middenin Tsavo is geen lichtvervuiling, maar waar vind je dat nog in Nederland? In Meijndel zie je bijvoorbeeld als je 's nachts naar het zuiden kijkt een zee van licht uit Den Haag komen en in het noorden uit Leiden en Katwijk. Het is daar dus lang zo donker niet als in Tsavo. Mocht u toch een proefneming overwegen, bedenk dan ook dat veel terreinbeheerders tegenwoordig ook duisternis proberen te beschermen en pleeg in elk geval vooraf overleg met hen.

Grote vangsten

Het was voor ons allemaal de eerste keer dat we in zulke ongehoorde aantallen vogels vingen. Op trektellen verschijnen soms astronomische dagtotalen (in Batumi bijvoorbeeld) en dan vraag je je weleens af: hoe gaat dat in zijn werk en gaat alles wel goed? In Ngulia waren we dagelijks met 10-15 mensen in de weer, maar bij lagere bezetting worden minder netten geopend. Op grond van onze ervaringen in Ngulia kunnen we stellen dat het uit de netten halen niet het

Figuur 4. De nachtelijke vangplek, recht voor de lodge bij de lampen. Links de waterhole, rechts daarvan staat een mistnet. Rechts van de hoge acacia staat het tweede mistnet.

grootste probleem vormt. Als je de netten voortdurend in de gaten houdt en alle vangsten direct bevrijdt kan je met twee man probleemloos 600 vogels in een nacht verwerken. Aan de ringtafel werkten op dat moment drie ringers en een schrijver en dat was de beperkende factor. Hoe hard je ook werkt, elke vogel moet niet alleen worden geringd maar ook gecontroleerd op leeftijd, zo mogelijk geslacht en met uitzondering van bosrietzanger, noordse nachtegaal en grasmus, biometrisch worden onderzocht. Natuurlijk kun je een tweede ringtafel in gebruik nemen maar daar heb je niet alleen ringers voor nodig maar er moet ook een tweede administratie worden bijgehouden. Aardig detail is trouwens dat men in Ngulia, om de gang van zaken te bespoedigen (zodat de notulist niet in de war raakt), de gewoonte heeft alle vogels eerst te controleren op soort, leeftijd en geslacht en dan pas ringt. Maar dit kan niet verhinderen dat het de ringers zijn die bepalen hoeveel vogels er verwerkt kunnen worden. Al met al was onze conclusie dat in Nguila uitermate efficiënt en ethisch verantwoord wordt gewerkt.

De vangsten

Figuur 5. Oostelijke valse spotvogel wordt in kleine aantallen gevangen: in 2012 in totaal 22 exemplaren. Tijdens ons verblijf vingen we er zes.

Tijdens de eerste week van ons verblijf vingen we ruim 4.200 Euraziatische trekvogels in 24 soorten. De tweede week, toen alleen Joost nog aanwezig was, was minder succesvol door het minder voorkomen van mist. De drie meest algemene soorten zorgen voor ca. 90% van de totale vangst. Onbetwiste nummer 1 is de bosrietzanger, met ongeveer tweederde (!) van alle vangsten, op gepaste afstand gevolgd door de grasmus (ruim 15%) en de noordse nachtegaal (ruim 10%). Daarnaast zijn er krenten als Perzische roodborst (tientallen), krekeltzanger (idem), de bedreigde Basrakarekiet (ca. 20), sperwergasmus (ca. 20), grauwe (ca. 20) en Turkestaanse klauwier (6) en oostelijke valse, grote valse en Griekse spotvogel (enkelingen).

Tijdens ons verblijf leidde David Pearson, een van de oprichters van de ringgroep, en zijn Engelse kompaan Peter Kennerley, het project. Samen schreven zij het geweldige boek *Reed and Bush Warblers* (Kennerley & Pearson 2010). Dat is dus ringen in de Champions League voor vogelaars, met Xavi en Messi naast je in het veld! Het leverde ons een schat aan leerervaringen op.

Figuur 6. Van de 78 Griekse spotvogels in 2012 werden er maar zes in december geringd.

In de instructie die wij vooraf kregen staat al te lezen dat voor West-Europese ringers niet alleen de meeste soorten nieuw zullen zijn maar dat ook de hen bekende soorten veelal anders ogen dan zij gewend zijn. Dit viel vooral bij de grasmus op. Zij zijn veelal grijzer en ook groter dan de vogels die we in Nederland vangen. Deze behoren tot de oostelijke ondersoort *icterops*, maar er worden hier meerdere ondersoorten geringd. Daarnaast is boeiend dat de vogels zich in een stadium bevinden dat ons volkomen onbekend is. De laatste bosrietzangers en grasmussen verdwijnen in september uit Nederland en in Ngulia hebben zij niet alleen een reis van duizenden kilometers achter de rug, maar ook de verkleuring van de iris van eerstejaars vogels is drie maanden verder ontwikkeld. Daar komt nog bij dat veel trekkers al een deel van de rui hebben doorgemaakt, die nog moet beginnen bij vertrek uit Nederland. Hierdoor moeten de bekende leeftijdskenmerken voorzichtig worden gehanteerd en moet aanvullende kennis worden opgedaan over kenmerken die ons volkomen onbekend zijn. Hieronder gaan we in op enkele van deze kenmerken.

Bosrietzanger

Deze soort zorgt in Nederland voor de meeste discussie over de determinatie, vanwege de grote gelijkenis met de kleine karekiet. Die is in Ngulia zeldzaam, maar toch wordt elke bosrietzanger gecheckt op soort. In Meijndel gebruiken wij daarvoor de welbekende tabel van Walinder. In Ngulia gebruikt men een trucje dat zeker zo goed werkt en zonder raadpleging van literatuur is toe te passen. Men vouwt de vleugel samen en controleert of de basis van de notch van P2 gelijk valt met de top van P7. Valt de basis van de notch samen met P9, 10 of zelfs de armpennen, dan heb je een kleine karekiet te pakken. Er bestaat wel overlap met P8.

Voor de leeftijdsbepaling kan in veel gevallen gebruik gemaakt worden van dezelfde kenmerken als in Nederland, alleen: deze zijn veel subtieler. Eerstejaars vogels hebben zichtbaar minder slijtage aan de handpennen dan adulte vogels, al is de slijtage uiteraard sterker dan bij het verlaten van het broedgebied. Adulte vogels kunnen daarbij worden herkend aan het feit dat zij hun verblijf in Ethiopië, waar ze volgens David Pearson blijven zolang daar de regentijd duurt, een deel van de mantelveren ruïen.

Hierdoor ontstaat een kleurverschil met de oude mantelveren en bovendien contrasteren de nieuwe veren met de gesleten hand- en armpennen. Jonge vogels ruïen ook mantelveren, maar minder. Het contrast is er dus ook, maar kleiner. Het verschil in iriskleur is veel minder duidelijk, omdat de eerstejaars vogels in december al behoorlijk verkleurd zijn naar de iriskleur van adulte vogels. Tongvlekken worden soms als aanvullend kenmerk gebruikt.

Figuur 7. Bosrietzanger, adult: de algemeenst gevangen soort in Ngulia, met een totaal van 7.346 nieuw geringde vogels in 2012, op een totaal van 14.860. Tijdens ons verblijf was zelfs twee derde van de gevangen vogels een bosrietzanger.

Tijdens ons verblijf werden overigens drie kleine karekieten gevangen en gedetermineerd als behorend tot de ondersoort fuscus. Anders dan in Nederland is deze ondersoort juist gemiddeld groter dan bosrietzanger. Hun vleugellengte (72 mm) past ook wonderwel op bosrietzanger. De zondeval voor ringers is dus zelfs tot Ngulia doorgedrongen....

Grasmus

De in Ngulia gevangen grasmussen zijn van Aziatische herkomst. Zij deden Maarten direct denken aan de grasmus die hij met Henk Levering ving in Kazachstan (waar de ondersoorten volgensis en rubicola voorkomen): fors, bleek, geelachtig. Lang niet alle gevangen vogels waren echter zo opvallend anders en bij hen was de iriskleur veelal goed bruikbaar om de leeftijd vast te stellen. Dit kon gecombineerd worden met de kleur van de buitenrand van de buitenste staartpennen. Adulte vogels hadden daarnaast vaak meerdere of zelfs alle slagpennen geruid. Het is leerzaam om hier opeens zeer verse adulte vogels en gesleten jonge dieren te zien. Dat is in Nederland toch wel anders! Omdat veel jonge vogels hun lichaamsveren al geruid hebben en dus een adult uiterlijk hebben, kunnen sommige individuen ook in hun eerste kalenderjaar al op leeftijd worden gebracht: sommige dieren hebben naast een grijze kop ook al roze veren op de keel.

Noordse nachtegaal

Deze soort is ons van huis uit onbekend maar de leeftijdsbepaling is identiek aan die van onze eigen nachtegaal. Eerstejaars vogels (LL3) zijn in een oogopslag te herkennen aan de gevlekte armpendekveren.

Perzische roodborst

Veruit de mooiste Palearctische soort van Ngulia. Vooral overjarige mannetjes vertonen een intens kleurpatroon dat ze een bijna tropisch aanzien geeft. Er is ook een blekere variant, met een minder rood-oranje buik. David Pearson bereidt hierover een publicatie voor. Vrouwjes zijn nogal grauw maar beide geslachten zijn eenvoudig op leeftijd te bepalen met dezelfde kenmerken als die bij de blauwborst gebruikt worden. De vlektekening op de armpendekveren is diagnostisch voor de leeftijd. Ook de geslachtsbepaling gaat als bij de blauwborst: de minste aanwijzing van mannelijke kenmerken bij eerstejaars vogels is voldoende om een mannetje te determineren.

Basrakarekiet

Birdlife International beschouwt deze voormalige ondersoort van de grote karekiet als 'endangered'. De totale populatie wordt geschat op maximaal 7000 individuen, die hoofdzakelijk broeden in Irak en Iran en daar sterk achteruit gaat. Bij deze soort wordt nog gretig gebruik gemaakt van de tongvlekken bij de leeftijdsbepaling. Veerkenmerken bij deze soort zijn lastig, omdat de meeste vogels, zowel de eerstejaars als de adulte, een volledige rui doormaken bij de eerste tussenstop in Ethiopië. Men hanteert vier schalen van duidelijkheid van de vlekken. Ook oog- en pootkleur (resp. drie en vier schalen) worden genoteerd.

Figuur 8.
Basrakarekiet.

Krekelzanger

De enige Locustella van Ngulia. Hij lijkt veel nauwer verwant aan de snor dan aan de sprinkhaanzanger, want hij heeft behalve op de keel geen enkele streeptekening en bovendien net als de snor vleeskleurige poten. Anders dan bij de sprinkhaanzanger vertoont de soort nauwelijks slijtage aan het verenkleed

Eerstejaars krekelzangers hebben hierdoor geen enkel kenmerk om ze als eerstejaars te determineren (tongvlekken zijn onbetrouwbaar), dus je staat raar te kijken als je hem voor het eerst in handen hebt. Juist het ontbreken van enig kenmerk stempelt hem tot eerstejaars, omdat overjarige vogels enkele slagpennen hebben geruid die duidelijk contrasteren met de ongeruide pennen. Qua kleur dan, want zoals gezegd is slijtage bij krekelzangers vrijwel afwezig. Alle krekelzangers ondergaan voor aanvang van de terugtrek naar de broedgebieden een volledige slagpenrui.

Figuur 9. Krekelzanger completeert de top vijf van de meest gevangen soorten, met in 2012 een jaartotaal van 293 exemplaren.

Twee krekelzangers hadden een opvallend okergele borst en buik. Geen leeftijdskenmerk, maar mogelijk een andere ondersoort?

Sperwergasmus

Eén van de lastigste soorten om de leeftijd van te bepalen. Bennie van den Brink schrijft dat men in Ngulia op basis van oogkleur en borststreping de leeftijd tot op 5e kalenderjaar kan bepalen, maar daarvan hebben wij niets gemerkt. Wat wel direct opvalt, is dat vogels in juveniel klee, waarmee wij het in Nederland altijd moeten doen, in Ngulia niet worden gevangen. Ook hadden alle door ons in Ngulia behandelde vogels een min of meer een gele iris. Van de eerstejaars vogels waren de lichaamsveren zoals van volwassen vogels: grijze bovendelen met een gestreepte borst, ongeveer zoals de tweedejaars man in de ANWB-gids (Svensson 2009) staat afgebeeld. De onvolwassen vogels hadden echter wel nog hun juveniele vleugel- en staartveren, al was het verrassend lastig om het onderscheid met de adulte vogels te zien. In verband hiermee is opmerkelijk dat de eerstejaars sperwergasmus die VRS Castricum opvallend genoeg op 28 november ving, geen spoor van postjuvenile rui vertoonde en een donker oog had (zie de foto op trektellen.nl). Dat individuen de rui uitstellen tot na de trek is geen verrassing, maar het wierp bij ons ook de

vraag op: zijn ze dan ook actief in staat om het verkleuren van de iris uit te stellen? Of zou die beïnvloed worden door de hoeveelheid zonneschijn? Oogkleur wordt immers door de aanwezigheid van pigment bepaald.

Terugmeldingen

Figuur 10. Sperwergrasmus, mannetje, vermoedelijk tweedejaars. Juvenielen worden hier niet meer gevangen: de eerstejaars hebben hun lichaamsveren al vervangen en de iris is al lichtgeel (en niet oranjegeel, zoals bij deze vogel).

Van de duizenden vogels die wij tijdens ons verblijf vingen was er welgeteld één met een vreemde ring. Dat was ook wel direct een klapper, want het betrof een bosrietzanger met een Poolse ring én kleurringen. Dit was voor Ngulia de eerste Poolse controle ooit. Een andere bosrietzanger droeg een ring die hij twee jaar geleden in Ngulia had gekregen. En een paar weken voor onze aankomst werd een noordse nachtegaal gecontroleerd die afgelopen zomer in Batumi, Georgië, was geringd. Omdat ook daar in korte tijd ongehoorde aantallen worden geringd kan dit erop wijzen dat een goed gekozen vangplek elders in Afrika informatie over in Nederland geringde vogels oplevert die nu verborgen blijft. Neem de sprinkhaanzanger. In Ngulia worden forse aantallen krekeltzangers (een vogel met een verborgen leefwijze, gelijk aan de sprinkhaanzanger) gevangen, maar een controle is nog nooit gedaan. Sprinkhaanzangers vangt men er zelden of nooit: die overwinteren elders. Er worden er in Nederland jaarlijks duizenden geringd waarvan we al in België het spoor bijster raken. Wie weet wat een vergelijkbaar project in andere delen van Afrika voor informatie aan het licht zou brengen.

Do's en dont's

Tot slot willen we een aantal zaken noemen die ons in de loop van de week zijn opgevallen voor iedereen die overweegt ook eens naar Ngulia te gaan.

Wees niet verlegen

De mensen van Ngulia zijn gastheren op een manier die grote bewondering afdwingt. Stel je voor dat er gastringers op jouw ringplek komen omdat je zo ontzettend veel vangt. Prima natuurlijk, maar ze moeten zich natuurlijk wel strikt aan de regels van het huis gedragen en zich nooit opdringen. In Ngulia gelden ook huisregels waaraan je je moet houden, maar je hoeft je echt niet te bescheiden op te stellen. Enig initiatief is zelfs wel nodig, omdat de uitleg die je ter plaatse krijgt summier is. De reguliere ringers zijn druk in de weer en daarnaast ook moe van een lang seizoen met soms onmenselijke werktijden. Ter plaatse moet je vooral vragen wat je verder wel en niet mag/moet doen. Schroom niet! Geen enkele ringer eist de mooiste soorten op, als je aangeeft dat je wilt ringen mag je meteen aanschuiven en als je vragen hebt kan je die altijd stellen. Wat dat betreft hebben wij een diep respect voor de vaste ploegleden van Ngulia.

Hang niet de eigenwijs uit

De ringers in Ngulia gedragen zich als voortreffelijke gastheren maar niet elke gast denkt eraan zich als goede gast te gedragen. Men weet daar heel goed wat men doet en waarom. Terechtwijzingen (!) en aanwijzingen over hoe het moet of niet moet worden niet gewaardeerd en moeten achterwege blijven. Dat niet iedereen dit beseft is buitengewoon gênant.

Figuur 11. Naast het ringen valt er genoeg te beleven. Dit is een van de vier (!) luipaarden die we vanaf het terras van de lodge zagen.

Pak je rust

Het vangen in Ngulia is zonder meer verslavend maar vreet energie. Elke nacht in touw is een betoverende ervaring maar van slapen komt niets en de dagvangst is zo goed dat niemand die laat schieten. Je kunt dan trouwens ook moeilijk gemist worden. De hitte en het daglawaai (tijdens ons verblijf werd er verbouwd...) maken het moeilijk al je slaap overdag in te halen, zeker met een prachtig wildpark vol vogels en zoogdieren om de hoek. Een verstandig ringer slaat af en toe een nacht over. Dat voorkomt dat je uiteindelijk jezelf tegenkomt.

Geen ringtang in je handbagage

Op Schiphol deed niemand moeilijk, maar op Nairobi airport beschouwde men een ringtang als potentieel kaapwapen en werd het zonder pardon in beslag genomen. Berg die dus gewoon in je koffer op.

Tot slot

Ngulia is een absolute aanrader voor ringers maar we hebben de titel boven dit artikel niet voor niets gekozen. Zonder mist is er weinig aan. De eerste week, waarin slechts één nacht geen mist optrad, was voor de toen aanwezigen een buitengewoon gelukkige keus. Voor hetzelfde geld heb je amper één of twee dagen mist en hoewel je je in het wildpark ook voortreffelijk kunt vermaken is dat zonde van een reis die je toch allereerst voor het ringen maakt.

Literatuur:

Brink, B. van der 1999. Ngulia Lodge Kenia, wellicht de mooiste vangplaats ter wereld. Op het Vinkentouw 90: 24-30

Kennerley, P & D. Pearson, 2010. Reed and Bush Warblers Christopher Helm / A&C Black Publishers London.

Svensson, 2009. L. Collins Bird Guide. The most complete guide to the birds of Britain and Europe (2nd edition). Harper Collins, London.

Wassink, A & G.J. Oreel. 2007. The birds of Kazakhstan. De Cocksdorp, Texel

Joost Valkenburg, joostvalkenburg@hotmail.com

Maarten Verrips, mverrips@casema.nl

Vincent van der Spek, v.vanderspek@gmail.com